

פניני הפרשה

ויקהל

עלון מס' 1127

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

קדושת השבת

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש וגו'

בספר "נחל קדומים" למרן החיד"א מדקדק למה היה צריך להכתב וביום השביעי יהיה "לכם", הרי ודאי שיום שבת ניתן לעם ישראל, היה צריך לומר "וביום השביעי יהיה קדש", והדבר ברור שכל הציווי נאמר לעם ישראל ולא לאומות העולם?

מבאר הרב חיד"א בשם ספר "קרן אור פני משה" על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל שלשון "קָדַשׁ" או "לכם" משמעותו להנאתך או להנאתכם. והשבת הריהי רצופה הנאות, כמו אכילה ושתייה ושינה, ובא הכתוב לומר "יהיה לכם – קודש", אפילו מה שהוא לכם ולהנאתכם – יהיה קודש, תהפכוהו לקודש. על ידי שתכוונו שהנאות אלו יהיו לכבוד ה' שציונו לכבד את השבת, תחדירו בהם קדושה.

המ"ז (באה"ע ס"י כ"ה) מבאר את הפסוק "שוא לכם משכימי קום" וגו', דהיינו שיש ת"ח מנדרים שינה מעיניהם ועוסקים בתורה הרבה, ויש ת"ח שישנים הרבה כדי שהיה להם כח חזק וזריזות הלב לעסוק בתורה, ועל ידי זה אותו ת"ח יכול לעסוק בתורה בשעה אחת מה שזה מצטער ועוסק בשתי שעות, ובודאי יש להם שכר לשניהם בשוה. ועל זה אמר הכתוב "שוא לכם" דהיינו בחנם לכם שאתם מצטערים ומשכימים בבוקר ומאחרי שבת בלילה וממעטים שנתכם בחנם, כי "כן יתן לידידו שינה", דהיינו מי שישן הרבה כדי שיחזק מוחו בתורה, נותן לו הקדוש ברוך הוא חלקו בתורה כמו אותו שממעט בשינה ומצער עצמו, כי הכל הולך אחר המחשבה. וכן הדבר בעונג שבת, כל דבר שמכין לכבוד שבת הדבר מתקדש וזוכה לאכול דבר קדוש.

*

מעשה היה בגאון מוילנא שנקלע בנדודיו לביתו של זקן שהיה עני מרוד. הכנת המאכלים לכבוד שבת נעשתה על ידי אשתו של הזקן, שאספה את רגלי העופות שנותרו בחנות, ובישלה אותם לכבוד שבת. והנה דוקא המאכלים הכה פשוטים הללו שנעשו עם כל ההכנה והכוונה, טעם בהם הגאון טעם גן עדן שלא טעם כמותו כל ימי חייו!

יחיד ומיוחד	עצה טובה
<p>המלך היחיד ממלכי ישראל שלא צוין אם עשה הטוב / הרע בעיני ה' שלום בן יבש מלך ישראל. וכך הוא מתואר בנביא: "שְׁלוֹם בֶּן-יָבִישׁ מֶלֶךְ בְּשֵׁנַת שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעַ שָׁנָה לְעִזְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיְמַלֵּךְ יָרַח-יָמִים בְּשִׁמְרוֹן. וַיַּעַל מִנְחָם בֶּן-גְּדִי מִתְרַצָּה וַיָּבֵא שִׁמְרוֹן וַיִּקַּח אֹתוֹ-שְׁלוֹם בֶּן-יָבִישׁ בְּשִׁמְרוֹן וַיְמַלֵּךְ תְּחִלָּתוֹ" (מלכים ב' טו, יג-יד).</p>	<p>אם אינך מאזין להודעות קוליות בטלפון - נתק את התא הקולי (על ידי התקשרות פשוטה לחברה). אל תטריח אנשים להשאיר הודעות לחנם ולהיפגע מכך שאינך מתייחס. (ספר העוצמות).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"ביום שבת קודש חייב אדם ביותר לעסוק בתורה. ואם הוא מאבדו בלימודי חול ובסיפורים וכיוצא, ובפרט לישב חבורות חבורות במושב לצים, הרי הוא מאבד טובה הרבה ונענש על זה. אפילו לא יצא משיחת חולין עוונות כמו לשון הרע ורכילות ודברי נבלה, אפילו הכי נענש, שכל שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים וכו'. ולכן ראוי לו לעסוק בדברי התורה אם יוכל ללמוד, ואם לא יוכל ללמוד, ילך לבית הכנסת להקשיב ולשמוע דרשת החכם." ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' ר"א)

נקודת חן / עובדיה חן

לא לתת לשמן לערבב אותנו

גם בעבודת ה' ותיקון המדות, לכל יהודי ישנם תחומים רבים ומגוונים הדורשים תיקון. אם מעוניינים שתהליך התיקון יהיה חזק ויעיל, אי אפשר לעבוד על כל התחומים בו זמנית. הדרך להצליח היא רק כאשר מפצלים את העבודה, ובחרים בכל פעם לטפל בדבר אחד.

*

רבי אבלי פוסובלר זצ"ל, מגאוני דורו היה. מלבד קדושתו וצדקתו נהג לשובב מעת לעת בעיירות שבאזור מגוריו, על מנת לחזקם ולעודדם בדרך ה'.

באחת העיירות אליהן היה הרב מגיע, שכן מלון קטן אשר עמד בניהולו של יהודי. כל אימת שהגיע הרב לעיירה וסביבותיה, אירחו בעל המלון בכבוד רב, ועמד הכן לשרתו בחפץ לב. פעם, שיכן בעל המלון בחדרו של הרב יהודי עשיר שהגיע לאזור לצורך עסקיו.

לאחר יומיים, החליט העשיר לארוז את מטלטליו ולהמשיך בדרכו. אך אויה, תוך כדי התארגנות ליציאה גילה לפתע כי צרור כספו התפוח והגדוש נעלם לבלי הותיר סימן. לא חשד העשיר חלילה וחס ברב, אך הקים קול זעקה שצוררו אבד.

פנה רבי אבלי אל העשיר ברוגע ושאל: "אולי תוכל לתת לי סימנים כמה כסף היה בצרור?"

מנה העשיר את תכולת ארנקו בפרוטרוט, ורבי אבלי סר אל חדר צדדי. לאחר מספר דקות שב, כשבידו הסכום במלואו. "מצאתי מקודם סכום גדול", חייך אל העשיר, "עתה מבין אני שכסף הוא".

העשיר הנרגש הודה לרב מקרב לב ופנה לארגן את חפציו. עודו מקפל את כלי מיטתו, והנה פרצה מפיו קריאה חדה בשנית, צרורו התפוח ניצב שם כאילו מעולם לא אבד.

נבוך כולו פנה העשיר לרבי אבלי ושאל: "רבי, עד כדי כך? מדוע היית מוכן לתת לי סכום כה גדול מכיסך בעוד שכלל לא מצאת את כספי?"

"תנוח דעתך", חייך רבי אבלי, "לא היתה זו מתנה, רק הלואה. ידעתי שכל עוד הנך מבולבל - לא תמצא מאומה. הענקתי לך הלואה באותו סכום כדי שתירגע, ואכן תוך מספר דקות מצאת את אבדתך".

יום אחד פגשה הצפרדע את המרבה רגליים. בירכה אותו לשלום, ולא התאפקה: "תגיד, אני חייבת לשאול אותך שאלה שכל הזמן מציקה לי, איך אתה מסתדר ומצליח ללכת עם יותר ממאה רגליים? איך אתה מחליט איזו רגל להזיז קודם ואיזו אחר כך? ... אני, עם ארבע רגליים בקושי מסתדרת? ...!".

אחרי שבוע עברה הצפרדע שוב באותו מקום, והנה היא מוצאת את מרבה הרגליים עומד על עומדו באותו מקום בו פגשה אותו שבוע קודם.

"מה אתה עושה כאן עד עכשיו?" תמהה.

הביט בה מרבה הרגליים במבט מבולבל וכועס וענה: "מהיום בו שאלת איך אני מסתדר עם רגלי הרבות, אני מנסה לחשוב איך אני מצליח ללכת ומסתבך ...".

*

אחת הדרכים של היצר הרע להרחיק את האדם מהמצוות ולהביאו לחטאים ועצבות, היא על ידי שמצרף לפניו בבת אחת כמה בעיות ומטלות, והופך אותם לפקעת אחת גדולה שנדמית לאדם כמשהו בלתי פתיר. כל מחשבותיו מתערבבות ומתבלבלות, הוא רואה מול עיניו תילי תילים של איסורים וחיוכים, אינו יודע מהיכן להתחיל, ובא לידי יאוש וחידלון.

וכיצד איפוא ניתן להתמודד מול יצר זה?

בספר "תורת הפרשה" מביא המחבר הרה"ג ר' אהרן זכאי שליט"א עצה לזה מדברי משה רבנו ע"ה בפסוק זה. עומד משה רבנו ואומר לעם ישראל "זה הדבר אשר צוה ה'". משה לא אמר "אלה הדברים" אלא "זה הדבר" - תתרכזו רק במצוה הזו שעומדת כעת לפניכם. אל תקחו את כל המטלות כמקשה אחת, אלא לכל משימה תקדישו מחשבה נפרדת כשיגיע זמנה, וכך תיווכחו לראות שלא כזעקתה, וכל בעיה כשלעצמה קלה וניתנת לפתרון.

דומה הדבר למדינה שנלחמת עם כמה מדינות אויב בכמה חזיתות. ברור הדבר שלא ניתן למגר את כל האויבים בבת אחת. הצבא בוחר את המוקדים המסוכנים ביותר, ובהם הוא מתחיל לטפל.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

בוחה של נגיעה

"ברצוני להכריז דבר מה. לפני מספר שנים היה לי דין תורה עם פלוני, ולאחר פסק הדין ביישתי אותו פעמים רבות בפני חבריי, ודברתי עליו רעה. כעת, אני רוצה לבקש מחילה על שביישתי אותו ברבים".

התמיהה שפשטה על פני המתפללים לא נעלמה מעיניו, והוא מיהר לפרש את בקשת המחילה שבאה אחרי שנים לא מעטות, וכה אמר:

"בשבוע שעבר נסעתי לרגל עסקי לעיר רחוקה. באחת מפגישותי עם אחד מידידי שם, סיפר לי הלה על דין תורה שעומד להתקיים שם בקרוב, וביקשני לבוא לבית הדין, כדי לשמוע את הדיון ואת פסק הדין. כיון שזמני היה בידי, הלכתי לשם והאזנתי לדין ודברים. להפתעתי נוכחתי לדעת, שהנושא הנדון היה בדיוק מה שהיה לי עם אותו לווה. אדם לוח כסף מחברו, ומאוחר יותר הכחיש וטען שלא היו דברים מעולם. גם כאן פסקו הדיינים שעל הלווה להישבע, והוא נשבע. ואני ישבתי בבית הדין וראיתי בעיני כיצד אדם נשבע לשקר, אולם כאן, הדבר כלל לא הפריע לי".

"כאשר שבתי לביתי התחלתי לחשוב: הנה שמעתי יהודי הנשבע לשקר ועובר על אחת מעשרת הדיברות, ובכל זאת שום שריר בפני לא זע. מיד שאלתי את עצמי: מה נשתנה? מדוע אצל הלווה שלי הפכתי את העולם ואמרתי לכולם שלא אכפת לי מהכסף, רק משבועת השקר, ואילו כאן אין הדבר מפריע לי כלל? הגעתי למסקנא שכפי הנראה לא החטא הטריד אותי, אלא כספי שנלקח ממני היה חסר לי.

"אם כן, כל מה שאמרתי שלא הכסף עיקר אלא שבועת השקר, נבע מנגיעה אישית! לא היתה לי כלל זכות לפגוע כך בלווה, ועל כך אני מפייסו בפומבי".

עשיר אחד שהיה מפורסם בנדיבות לבו, היה מרבה להלוות כספים לאנשים שנקלעו למצוקה. יום אחד פנה אליו אדם בבקשת הלוואה נכבדה. המבקש היה ידוע כאדם שהיה מרבה ללוות וממעט לפרוע, ובמקרה הטוב היה מאחר בהחזרת החוב. מטבע הדברים, אנשים נמנעו מלהלוות לו, אך מיודענו העשיר מתוך רחמים על אותו אדם, לקח את הסיכון והלווה לו את הסכום הגדול שביקש, כשהוא מקוה שבודאי הלה יזכור לו את חסדו ויפרע בזמן את חובו.

הימים חלפו וזמן הפרעון הגיע, ולא זו בלבד שהלווה לא בא לפרוע את חובו, אלא אף לא טרח לבקש להאריך את זמן ההלוואה. משחלפו למעלה משנתיים מזמן הפרעון, הלך המלוה הנדיב אצל הלווה וביקשו שיפרע את חובו.

כאן נכונה לו הפתעה. הלה העיז פניו כנגד בעל חובו והכחיש את דבר ההלוואה מכל וכל. למלוה לא נותרה ברירה אלא לזמנו לדין תורה. שמעו הדיינים את שני הצדדים ופסקו שאם הלווה רוצה לפטור את עצמו, עליו להישבע שמעולם לא לווה ממנו. למרבה התדהמה, נעמד הלה ונשבע לשקר שלא היו דברים מעולם.

כאשר שמע זאת המלוה, איבד את שליטתו העצמית, והחל לצעוק על הלווה לעיני הדיינים: "לא אכפת לי מהכסף, אך כיצד הינך מעז להישבע לשקר?! ככה לעבור על אחת מעשרת הדיברות?! עליך להתבייש מעצמך! אתה ממיט חרפה על כל עם ישראל!". ומאז, בכל פעם שהועלה הנושא, עלה זעמו של המלוה, והיה חוזר ואומר: "מהכסף לא אכפת לי, אך להישבע לשקר?!".

חלפו שנים רבות והמקרה נשכח, עד שבאחת השבתות עלה המלוה על הבימה בבית הכנסת ואמר:

☺ זה לא חוק! ☺

חכם אחד נשא דרשת שבת הגדול ברוב חריפות ובקיאיות. הכל האזינו מרותקים עד שלפתע קפץ אחד מבני "איסתרא בלגינא" וניסה לפרוץ דבריו, וכל הששים לקנטר הצטרפו בשמחה.

נענה הרב ואמר: "בנגד ארבעה בנים דברה תורה, אבל בעוד ששאלת החכם מופיעה בלשון יחיד "כי ישאלך בנך", הרי ששאלת הרשע מובאת בלשון רבים: "כי יאמרו אליכם בניכם". ומדוע? משום שהחכם חפץ באמת ללבן את הענין. לפיכך פונה הוא אל הרב ביחידות לאחר הדרשה, שואל שאלתו, ומקבל תשובה מפורטת ומנומקת. אבל הבן הרשע כל כוונתו לקנטר, ולפיכך שואל הוא דוקא בפרהסיא, בתקוה להביך את הדרשן..."

☺ חוק חוק אפא... ☺

יש להיזהר מביקורת שאינה עניינית, כזו שכל מטרתה היא להתגדל או לקנטר.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: יש בחורים שמשחקים בקלפים (לשם שעשוע בלבד ולא כדי להרויח כסף), ורצינו להעיר להם שלא ישחקו בהם כיון שהתמונות המופיעות בקלפים יש בהם סרך עבודה זרה וכמבואר בשו"ת רב פעלים ח"ב (חיו"ד סימן ל'). אך הסתפקתי אם הרב פעלים נתכוין גם לקלפים אלו.
תשובה: כדאי לימנע מכל הקלפים, והם הם אותם הקלפים שדיבר עליהם בשו"ת רב פעלים.

שאלה: מאיזה גיל מחנכים קמץ בנטילת ידים לסעודה?
תשובה: מגיל שלש.

שאלה: האם לך שקוף נחשב חציצה לנטילת ידים?
תשובה: לא נחשב חציצה (שולחן ערוך סימן קס"א סעיף ב').

שאלה: אדם שנטל ידיו לאכילה ובטעות נטל לסירוגין, האם צריך ליטול ידיו שוב כדין או די בזה?
תשובה: מן הדין די בזה. אבל אם עוד לא בירך ואין לו טרחא כל כך, יגע בשערו ויטול שנית כדין. (כך משמע מהבא"ח בדין מי שיצא מבית הכסא וצריך לאכול, שאין נטילה אחת מועילה לשניהם).

שאלה: מה היחס שלנו כיום להבנת הרמב"ם את מעשה בראשית ומעשה מרכבה?
תשובה: הבנת הרמב"ם היא נכונה, אלא שהקבלה מסתכלת לעומק יותר. מעשה בראשית – זו הכרת המציאות בבריאה, מעשה מרכבה – ידיעת העולמות העליונים. ראה הקדמת המלבי"ם לספר יחזקאל.

שאלה: האם לפי הקבלה מותר לקציץ את הזקן, שכן רבנו יוסף חיים זצ"ל ב"סוד ישרים" (ח"ד סימן ה') כתב שאפשר, והרב יעקב משה הלל שליט"א כתב קונטרס בתחילת שו"ת "הוד יוסף" (להגרי"ח) והעלה שתשובה זו אינה של הגרי"ח אלא נכנסה בטעות, ושכן העיד רבי יעקב חיים בנו של הגרי"ח, והסיק שהגרי"ח אוסר. יורנו המורה.

תשובה: התשובה ההיא היא של הגרי"ח, בלי ספק ספיקא שבעולם. וכן דעת כמה רבנים בירושלים. והמו"ל רב פעלים וסוד ישרים ח"ד הוא הרה"ג ר' בן-ציון מרדכי חזן זצ"ל שהיה גברא רבא, ובכל בית רבו (הגרי"ח) נאמן הוא.

שאלה: האם ימי שני וחמישי נקראים ימי רחמים או ימי דין, שכן מצד אחד אפשר לומר שהם ימי רחמים, משום שבהם עלה וירד משה לקבל לוחות האחרונות (כמ"ש התוספות בבבא קמא דף פ"ב ע"א בשם המדרש). ומנגד אפשר לומר שהם ימי דין, שכן יושבין בהם בתי דינין לדון (וכמ"ש במגילה דף ב' ע"ב). ולכן גם מרבים בהם בתחנונים, כמ"ש בספרים?
תשובה: ימי שני וחמישי הם ימי דין, ועל ידי התחנונים נהפכים לרחמים.

שאלה: האם בלילה מותר לשיר שירים שיש בהם פסוקים?
תשובה: מותר.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל